

MAGDALENA KOSNO

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
Institute of Psychology, Jagiellonian University, Kraków
e-mail: kosno.magdalena@gmail.com

Sprawozdanie z Europejskiej Regionalnej Konferencji IACEP

„Cognitive and executive functioning: Concepts, measurement and educational implications”

(„Poznawcze i zarządzające funkcjonowanie.: Koncepcje, pomiar i edukacyjne implikacje”), Budapeszt, 19–20 czerwca 2014

W dniach 19–20 czerwca 2014 roku w Budapeszcie odbyła się konferencja poświęcona funkcjom poznawczym w kontekście edukacji. Konferencja została zorganizowana przez europejski oddział międzynarodowego stowarzyszenia International Association for Cognitive Education and Psychology (IACEP). Konferencji przewodniczyła assoc. prof. Iveta Kovalčíková, PhD (University of Presov, Słowacja), przewodnicząca europejskiego oddziału stowarzyszenia. Była to dziesiąta regionalna konferencja stowarzyszenia. Oprócz konferencji regionalnych od 1988 roku co dwa lata organizowane są międzynarodowe konferencje IACEP (*biennale conference*). W skład komitetu naukowego tegorocznej konferencji wchodziło: prof. Márta Fülöp (Hungarian Academy of Sciences), dr Marco Hessels (University of Geneva), prof. Wilma Resing (Leiden University), prof. Adina Shamir (Bar-Ilan University), assoc. prof. Dimitrios Zbainos (Harokopio University). Pomimo niewielkiej liczby uczestników (około 60 osób) reprezentowane były ośrodki naukowe z 15 krajów świata, między innymi z Izraela, Republiki Południowej Afryki i Urugwaju. Najliczniej reprezentowana była Europa, w konferencji uczestniczyli badacze z Grecji, Słowacji, Węgier, Czech, Polski i Holandii.

Tematem tegorocznej europejskiej konferencji IACEP było poznawcze funkcjonowanie dzieci, młodzieży i dorosłych w kontekście edukacji, poznawcza edukacja, sposoby pomiaru funkcji zarządzających, programy interwencyjne rozwijające zdolności ucznia się, w szczególności funkcje zarządzające. Konferencja miała charakter interdyscyplinarny – uczestniczyli w niej zarówno psycholodzy, jak i pedagodzy.

Podczas konferencji odbyły się następujące wydarzenia naukowe: 3 wykłady plenarne, 3 sympozja, 6 sesji referatowych, w tym jedna przygotowana specjalnie dla młodych badaczy – Junior Day. Pierwszy wykład plenarny *Brain and behavior: A combined approach to understanding learning and the effect of teaching* wygłosiła prof. Valéria Csépe z Węgier (Hungarian Academy of Sciences). Celem wykładu było ukazanie badań neuropsychologicznych, których wyniki można przełożyć na obszar edukacji. Według prof. V. Csépe widoczny w ostatniej dekadzie rozwój *neuroscience* dzięki technikom obrazowania mózgu w niewielkim stopniu przybliżył nas do zrozumienia podstawowych mechanizmów pracy szkoły: uczenia się i nauczania. Jednym z obszarów, w którym udało się zbliżyć neuropsychologiczne badania do praktyki eduka-

cyjnej, jest nauka podstawowych kompetencji szkolnych, czyli czytania i pisania. Najnowsze badania z zastosowaniem technik obrazowania pokazują, jak bardzo złożony jest to proces. Ważną rolę odgrywa sieć, za pomocą której symbole wzrokowe są mapowane na fonemy. Prowadzone są również badania nad ośrodkiem czytania wyspecjalizowanym w rozpoznawaniu słów. Innym przykładem jest badanie nabywania języka przez osoby jedno- i dwujęzyczne. Nauka języków napędza anatomiczne oraz funkcjonalne zmiany w mózgu. W świetle współczesnych badań nad plastycznością mózgu odpowiednie jest mówienie o sensytywnych okresach uczenia się języka, a nie o okresach krytycznych. Dzięki badaniom *neuroscience* udało się również wiele dowiedzieć o przyczynach takich zaburzeń, jak ADHD i dysleksja. Rozpoznanie neuropoznawczych deficytów w tych zaburzeniach umożliwiło opracowanie skutecznych form terapii i edukacji.

Drugi wykład wygłosiła dr Mariëtte Huijzinga z Holandii (University of Amsterdam). W swoim wystąpieniu zatytułowanym *The braking and accelerating adolescent brain predicts school performance: A graph theoretical approach to longitudinal cognitive and affective data in young-adolescents* zastanawiała się nad przyczynami niepowodzeń szkolnych młodzieży. W okresie adolescencji młodzież osiąga równowagę funkcjonowania systemu kontroli poznawczej i systemu społeczno-emocjonalnego. Oznacza to, że w trakcie rozwoju młodzież coraz lepiej wykorzystuje umiejętności kontroli poznawczej do modyfikacji uwagi, emocji i zachowań, aby osiągnąć długoterminowe cele. Zaprezentowane zostały wyniki rocznych, podłużnych badań młodzieży (średnia wieku 13,5 roku) dotyczące poznawczych i społeczno-emocjonalnych uwarunkowań sukcesu edukacyjnego. Wyniki wskazują na różnice indywidualne między osobami, które powtarzały klasę i osobami, które nie miały żadnych trudności w realizacji kariery edukacyjnej. Różnice między średnimi w grupach nie były jednak duże i w wielu przypadkach nieistotne statystycznie.

Kolejny wykład *Measurement for early intervention: Potentials of online diagnostic assessments* wygłosił prof. Beno Csapo z Węgier (University of Szeged). Zaprezentował on opracowywany system oceny postępów w nabywaniu wiedzy i umiejętności z użyciem najnowszych technologii. Nauczyciel za pomocą opracowanego programu może oceniać postępy ucznia już w początkowych okresach nauki w zakresie czytania, matematyki i nauk ścisłych. Opracowana platforma zawiera bazę ponad tysiąca pytań o różnym stopniu trudności z każdej dziedziny i pozwala na sprawdzenie wiedzy i umiejętności pod koniec danej klasy, ale również w trakcie roku szkolnego, a także na szacowanie postępów dziecka w nauce. Dzieci rozwiązując zadania na komputerze lub tablecie, instrukcja podawana jest im przez słuchawki. Podczas rozwiązywania zadań dzieci otrzymują także informacje zwrotne, co umożliwia dynamiczne ocenianie umiejętności ucznia się.

Dynamiczne ocenianie stanowiło również temat rozważań sympozjum przygotowanego przez prof. Wilmę Resing (Holandia) *Dynamic testing in various domains*, a także licznych referatów prezentowanych w sesjach tematycznych. Dynamiczne testowanie to ocenianie umiejętności ucznia się dziecka podczas wykonywania zadania wraz z nauczycielem, który udziela dziecku informacji zwrotnych. Liczne prezentowane badania potwierdziły znaczenie rozwoju funkcji zarządzających i umiejętności ucznia się dziecka, sprawdzanej za pomocą dynamicznego testowania. Dzieci o wysokim poziomie rozwoju elastyczności poznawczej potrzebowały mniej informacji zwrotnych od nauczyciela, aby rozwiązać zadania, a także lepiej samodzielnie rozwiązywały *posttest* niż dzieci o niskim poziomie elastyczności poznawczej. Również treningi poznawcze w zakresie funkcji zarządzających okazywały się istotne dla poprawy wyników dzieci w rozwiązywaniu testów rozumowania.

Ciekawe sympozjum ukazujące możliwość zastosowania wyników badań nad rozwojem funkcji zarządzających w edukacji przygotowała prof. Iveta Kovalčíková ze swo-

im zespołem badawczym ze Słowacji. Symposium zatytułowane *The three-in-one approach to cognitive education research* przedstawiało wyniki trwających interdyscyplinarnych badań, których celem jest diagnoza deficytów w zakresie funkcji zarządzających u dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz opracowanie zadań stymulujących rozwój poszczególnych komponentów funkcji poznawczych w podstawowych dziedzinach nauki szkolnej: matematyki i języka. Podczas sympozjum zaprezentowano słowacką adaptację testu Delis-Kaplan Executive Functions System, a także zadania do stymulowania takich komponentów funk-

cji zarządzających, jak pamięć operacyjna, hamowanie czy elastyczność w obszarze matematyki oraz języka słowackiego.

Podczas konferencji nie zabrakło również aktywności społecznych, podczas których można było zawrzeć nowe znajomości, wymienić się naukowymi doświadczeniami i zwiedzić przepiękne miejsce tegorocznej konferencji – Budapeszt.

Następna międzynarodowa konferencja organizowana przez IACEP odbędzie się w Atenach w Grecji w dniach 6–8 lipca 2015 roku pod hasłem *Cognition, Education, Brain and Technology: Future Trends and Opportunities*.